

TÜRK-İSLÂM MEDENİYETİ

AKADEMİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

ULUSLARARASI HAKEMLİ DERGİ CİLT:18 SAYI:35

TÜRK - İSLÂM MEDENİYETİ
İLMİ ARAŞTIRMALAR ENSTİTÜSÜ

35
2023 KIŞ

TÜRK- İSLÂM MEDENİYETİ
AKADEMİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

timad

Yılda iki kez yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir.

Editör / Editor

Prof. Dr. Mehmet AYDIN

Cilt / Volume: 18 - Sayı / Issue: 35 - Yıl / Year: 2023

ISSN: 1306-4223 / e-ISSN: 2822-4612

KONYA

“Türk İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi”
Türk İslâm Medeniyeti İlmî Araştırmalar Enstitüsü Yayınıdır.

Dizinlenme Bilgileri

MLA International Bibliography
Central & Eastern European Academic Source (CEEAS)
EBSCO Discovery Service (EDS)
ULAKBİM (Sosyal ve Beşeri Bilimler)-TR Dizin
ASOS İndeks-SOBIAD Atıf Dizini

Listelenen diğerkaynaklar ve servisler

İSAM (İslâm Araştırmaları Merkezi)

Dergi web adresi: www.timad.com.tr

ISSN: 1306-4223

Basım Yılı
Şubat-2023

Baskı-Cilt

Dizgi Ofset Matbaacılık ve Cilt Sanayi
F. Çakmak Mh. 10451 Sk. No:4 KONYA

Yazışma Adresi / Communication Adres

Aşkan Mh. Sancaktar Cd.
İğdır Sok. No: 6. 42090 Meram/KONYA/TÜRKİYE

E-Posta / E-mail

info@timad.com.tr

mhaydin942@gmail.com, archdiclea@gmail.com, arasahmet@erbakan.edu.tr

Kapak Tasarımı: Y.Mimar Sema TOPATAN

Telefon / Phone

+90 532 425 81 25, +90 536 963 66 83

Derginin Sahibi / Publisher

Türk-İslâm Medeniyeti İlmî Araştırmalar ve Sosyal Yardım Vakfı
Adına Av. Mehmet Aydeniz

Türk İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi
Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization

Editors / Editors in Chief
Prof. Dr. Mehmet AYDIN

Alan Editörü/ Field Editor
Doç. Dr. Ahmet ARAS

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Mehmet AYDIN
Prof. Dr. Jean-Louis BACQUÉ-GRAMMONT
Prof. Dr. Danuta CHM_ELOWSKA
Prof. Dr. Claudia ROEMER
Prof. Dr. Mehmet AKGÜL

Prof. Dr. Dicle AYDIN
Prof. Dr. Funda TOPRAK
Prof.Dr. Zeliha Hale TOKAY
Prof. Dr. Nalan TÜRKMEN

Danışma ve Hakem Kurulu / Advisory Board and Academic Referees

Prof.Dr. Zafer Gölen
Prof.Dr.Rıza Karagöz
Prof.Dr.Bayram Ürekli
Prof.Dr. Nahide Bozkurt
Prof.Dr.Cengiz Mutlu
Prof.Dr. Mehmet Akgül
Doç.Dr. Yunus İnce
Doç.Dr. Gülşah Eser
Doç.Dr. Serkan Acar
Prof.Dr. Nurgün Koç

Prof.Dr. Filiz Çolak
Prof.Dr.Muhhittin Okumuşlar
Doç.Dr.Arif Kolay
Doç.Dr.Hacı Murat Arabacı
Doç.Dr. Hakan Arıdemir
Doç.Dr. Zübeyde Yağcı
Doç.Dr. Ahmet Türkan
Doç.Dr. Ahmet Toksoy Dr.
Öğr. Üyesi Şakir Turan Dr.
Öğr. Üyesi Umut Üren

**Yurt Dışından Danışma ve Hakem Kurulu /
Advisory Board and Academic Referees of Foreign Universities**

Prof. Dr. Jean-Louis BACQUÉ-GRAMMONT (Fransa)
Prof. Dr. Claudia ROEMER (Avusturya)
Prof.Dr.Muhammed HARB(Mısır-Sabahattin Zaim Ü.)
Prof. Dr. Avraham ELQAYAM (İsrail)
Prof. Dr. Danuta CHMIELOWSKA (Polonya)
Prof. Dr. Michel Balivet (Aix-Provence-Fransa)
Prof. Dr. Macide MAHLUF (Mısır)

Prof. Dr. Liliane VANA (Fransa)
Prof. Dr. Jacob LANDAU (İsrail)
Prof. Dr. Masataka TAKESHITA (Japonya)
Prof. Dr. Thierry ZARCONI (Fransa)
Assoc. Prof. Djurica Pardon (Hırvatistan)
Assoc. Prof. Ivan Platovnjak (Lubiana)

Türk İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi Yayın İlkeleri

- 1- Türk-İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi hakemli ve bilimsel uluslararası bir dergidir.
- 2- Yayınlanan yazıların başlık, içerik, sonuçları ve yorumları konusunda tüm sorumluluk yazarlarına aittir.
- 3- Türk-İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi'nde yayınlanan yazılar akademik, bilimsel ve orijinal olmalıdır. Sorumluluk yazarlara aittir.
- 4- Türk-İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi'nde yayınlanacak yazılar (Fot., şekil, harita, vb. ekler hariç) 30 sayfayı geçmeyecek şekilde olmalıdır.
- 5- Makaleler dergi internet sayfasında tanımlanan formata uygun olarak hazırlanmalıdır.
- 6- Yayın Kurulu değerlendirmesi sonrası yayın ilkelerine uygun görülen makaleler akademik değerlendirme için sahalalarında seçilen iki hakemin görüşüne arz edilir.
- 7- Hakemlerin yayınlanmasını uygun gördükleri makaleler dergide yayınlanır. Hakemler tarafından onaylanmayan makaleler yayınlanamaz.
- 8- Herhangi bir yerde yayınlanmış yazılara dergide yer verilmez.
- 9- Yazarlara telif ücreti ödenmez. Ticari bir dergi değildir.
- 10- Dergi web sayfasında yer alan Telif Hakkı Devir Formu, Çatışma, Etik, Yazar Katkı Oranı Beyanı doldurulmalıdır.
- 11- Gönderilen makalenin intihal içermediği belgelenmelidir. Benzerlik %15 in altında olmalıdır.
- 12- Aksi belirtilmedikçe birden fazla yazarlı makalelerde ilk yazar sorumlu yazar olarak kabul edilir.

Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization Principles and Regulations for Publication

- 1- Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization is a scientific and refereed international journal.
- 2- All responsibilities related to the title, content, results and interpretations of the articles belongs to the authors.
- 3- Published articles in Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization must be academic, scientific and original. The responsibility belongs to authors.
- 4- The articles in Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization (except the appendix of pictures, drawings, maps and etc) should not be longer 30 pages.
- 5- The articles should be prepared in accordance with the form defined on the magazine internet page.
- 6- Following the decision of editorial board, the appropriate articles are then sent to two referees known for their academic reputation in their respective areas.
- 7- If the referees agree in their decision on the publication of an article, the article can be published and if the referees disagree, it cannot be published.
- 8- Articles published anywhere in any form aren't taken into consideration.
- 9- Royalty is not paid to authors. It is not a commercial journal.
- 10- Copyright Transfer Form, Conflict, Ethics, Author Contribution Rate Statement on the journal web page must be filled.
- 11- It should be documented that the article submitted does not contain plagiarism. Similarity should be below 15%.
- 12- Unless otherwise stated, the first author is considered the corresponding author for articles with more than one author.

EDİTÖRDEN,

Türk-İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi'nin 2023/35. sayısını bilim dünyasına kazandırmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Dergi, hizmet anlayışı ve özverili bir çalışma süreci ile onsekiz yılını geride bırakmış, akademik çevrelerce benimsenmiş ve kabul görmüştür. Her sayıda olduğu gibi, bu sayıda da özgün araştırma yazıları ile dergimizin, bilim dünyasına ışık tutacağı umulmaktadır. Bu sayıda; *"18. Yüzyıl Diplomasisinde Esirler: Karlofça Antlaşması'ndan Sonra Osmanlı Devleti'nde Nemçeli Esirler - Orhun Abideleri ve Kutadgu Bilig Üzerinden Türk Tefekkürünün Tahlili Milliyetçi Bir Din Görevlisi: Abdülğafur İştin (1882-1951) Kuva-yı Milliye'den Meclise - Kuruluşundan XX. Yüzyıl Başlarına Kadar Osmanlı Vilayet Salnamelerinde Hassa Kazası (1865-1902) - 1929 Dünya Ekonomik Krizinin Türkiye Etkileri ve Âli İktisat Meclisi'nin 1931 Yılı Buhran Raporu - Modern Düşünce Akımları ve Tasavvufi Düşüncenin Önemi - Atatürk'ün Büyük Nutuk'u Ekseninde Cumhuriyet'in İlânı - Suriye İç Savaşı ve Rusya'nın Suriye İç Savaşındaki Rolü"* başlıkları altında alanına katkı sağlayan araştırma makaleleri, bilim dünyasına kazandırılmıştır.

Makaleleri değerlendirme zahmetine katlanan ve zaman ayırarak değerli katkıları ile niteliğin arttırılmasında emek veren saygıdeğer hakemlerimize şükran ve minnetlerimizi sunarız.

Türk İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi'nin otuzbeşinci sayısının, bilim dünyasına hayırlar getirmesini temenni eder, teşekkürlerimizi arz ederiz.

Prof. Dr. Mehmet AYDIN
Editör

İÇİNDEKİLER

Prof. Dr. Mehmet Aydın
Editörden

Doç.Dr. Zübeyde Güneş Yağcı – Dr. Öğr. Gör. Kadir Güldür
Araştırma Makalesi

18. Yüzyıl Diplomasisinde Esirler: Karlofça Antlaşması'ndan Sonra Osmanlı Devleti'nde Nemçeli Esirler 9
Captives in 18th Century Diplomacy: Austrian Captives in the Ottoman Empire after the Treaty of Karlowitz

Arş.Grv. Mehmet Yazıcı –Prof. Dr. Zekeriyya Uludağ
Araştırma Makalesi

Orhun Abideleri ve Kutadgu Bilig Üzerinden Türk Tefekkürünün Tahlili 31
Analysis of Turkish Contemplation through Orhun Monuments and Kutadgu Bilig

Dr. Öğr. Üyesi Merve Üner
Araştırma Makalesi

Milliyetçi Bir Din Görevlisi: Abdülgafur İştin (1882-1951), Kuva-yı Milliye'den Meclise 49
A Nationalist Religious Official: Abdülgafur İstin (1882-1951) from Kuva-yı Milliye to Parliament

Dr. Öğr. Üyesi Osman Karlangıç
Araştırma Makalesi

Kuruluşundan XX. Yüzyıl Başlarına Kadar Osmanlı Vilayet Salnamelerinde Hassa Kazası (1865-1902) 73
Hassa District in the Ottoman Provincial Yearbooks from its Establishment to the Early 20th Century (1865-1902)

Dr. Vehbi Emre Yıldırım
Araştırma Makalesi

1929 Dünya Ekonomik Krizinin Türkiye Etkileri ve Âli İktisat Meclisi'nin 1931 Yılı Buhran Raporu 91
1929 Effects of the World Economic Crisis on Turkey and the Depression Report of the Economic Council of 1931

<i>Doç. Dr. Esmâ Sayın</i> <i>Derleme Makale</i>	
Modern Düşünce Akımları ve Tasavvufî Düşüncenin Önemi	113
<i>Movements of Modern Thought and Significance of Sufi Thought</i>	
<i>Kudret Ayan</i> <i>Derleme Makale</i>	
Atatürk'ün Büyük Nutuk'u Ekseninde Cumhuriyet'in İlânı	123
<i>Proclamation of the Republic as part of Atatürk's Great Speech</i>	
<i>Oğuz Gökhan Develioğlu</i> <i>Derleme Makale</i>	
Suriye İç Savaşı ve Rusya'nın Suriye İç Savaşındaki Rolü	145
<i>The Syrian Civil War and the Role of Russia in the Syrian Civil War</i>	
<i>Fatih Mehmet Sever</i> <i>Derleme Makale</i>	
Cumhuriyet Döneminde Yeni Harflerin Halka Öğretilmesinde Millet Mekteplerinin Halk Eğitimine Yönelik Çalışmaları	157
<i>Activities on Public Education of National Schools in Teaching New Letters to the Public in The Republic Period</i>	
<i>Doç. Dr. Abdullah Mesut Ağır</i> <i>Kitap Değerlendirme</i>	
Osmanlıdan Cumhuriyet'e Etnosentrik Bir Din Adamı Mehmet Şerafettin Yaltkaya	169
<i>Mehmet Şerafettin Yaltkaya, an Ethnocentric Religious Man from the Ottoman Empire to the Republic</i>	

Journal of the Academic Studies of Turkish - Islamic Civilization

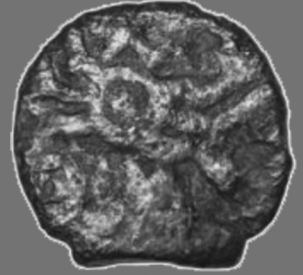
Volume: 18 - Issue: 35 - Year: 2023

Sikke

"İlk İslâm sikkeleri Emevîler döneminde Muâviye b. Ebû Süfyân'ın halifelik zamanına (661-680) aittir. Muâviye'nin gümüş sikkeleri Arap-Sâsânî sikkelerinin benzeri olup üzerinde Muâviye'nin adı ve unvanı yazılıdır. Bu sikkelerdeki yazı Pehlevî dilinde olmasına karşılık "bismillâh" yazısı Arap harfleriyledir. Emevî Hükümdarı Abdülmelik b. Mervân, Bizans İmparatoru Herakleios'u iki oğluyla beraber tasvir eden altın solidusları örnek alarak benzer sikkeler bastırmıştır (72/691-92). Ancak figürlerin başlarındaki taçların tepesinde bulunan haçlar kaldırılmış, Bizans altın sikkesinin arka yüzünde dört basamak üzerindeki haç ise bir direk formuna dönüştürülmüştür. Arka yüzde ayrıca kûfî tarzında besmele ve kelime-i tevhid bulunur (bismillahi lâ ilâhe illallah vahdehû Muhammedün Resûlullah). Böylece kelime-i tevhid İslâm sikkelerinde ilk defa kullanılmaya başlanmıştır. Çok nâdir olan bir başka altın dinar serisinin ön yüzünde kılıç kuşanmış halife figürü ile kelime-i tevhid, arka yüzünde dört basamaklı tasvirle "bismillâhi duribe hâze'd-dînâr senete sittîn ve seb'îne" (Allah'ın adıyla bu dinar yetmiş altı yılında basıldı) ibaresi yer alır. Böylece sikkenin üzerine darp tarihi de konmuştur. Bu tip dinarlardan 74-77 (693-696) yılları arasında darbedilmiş örnekler bulunmaktadır."

Şam, Kurtuba Ulu Cami.

Kahire, Kalavun Cami.

Arka kapak metin kaynağı: Tekin, O. (2009). Sikke. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi: <https://islamansiklopedisi.org.tr/sikke> adresinden 25.01.2022 tarihinde erişildi.

Ön ve arka kapak fotoğraf ve çizimler için kaynak: Türkmen, N., & Çepnioglu, Ö. (2017). Yoros Kalesi Kazılarında Bulunan Osmanlı Dönemi Sikkeleri. Türk-İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi, 85-99.

Scientific Research Institute
of Turkish - Islamic Civilization